

Samenvatting 1<sup>e</sup> voortgangsrapportage project

“Comfortabele ArbeidsOvereenkomst”

Creatieve Industrie

Oktober 2009

Cees de Wildt  
senior adviseur / partner Altersum BV

06 52553397  
[dewildt@altersum.nl](mailto:dewildt@altersum.nl)

### **Het project “Comfortabele ArbeidsOvereenkomst”**

Het project “Comfortabele ArbeidsOvereenkomst” is een initiatief van cao partijen in de grafimedia. Ook de sector uitgeverijen is inmiddels betrokken bij het project. Het project moet leiden tot concrete suggesties en voorstellen aan sociale partners voor de manier waarop:

- een nieuw evenwicht kan worden gevonden waarop arbeidsvoorwaarden voor zowel zittende als nieuwe werknemers op een eigentijdse en aantrekkelijke manier vorm kunnen worden gegeven;
- onderdelen van het arbeidsvoorwaardenpakket meer mee kunnen bewegen met (conjuncturele) ontwikkelingen in de sector en binnen de deelsectoren;
- arbeidsvoorwaarden meer aansluiten bij de specifieke kenmerken van deelsectoren en bij de toegenomen diversiteit in de branche.
- sociale partners, eventueel over bestaande sectorgrenzen heen, vorm en inhoud kunnen geven aan sectorbeleid en sectorfaciliteiten.

Het project bevindt zich in fase 1: oriëntatie, verdieping, analyse, afbakening en het ontwikkelen van een eerste gedachte voor een oplossingsrichting.

### **Voorlopige conclusies en bevindingen fase 1**

In de maanden augustus, september en oktober 2009 hebben diverse bedrijfsbezoeken plaatsgevonden en zijn interviews afgenomen met vertegenwoordigers van sociale partners. Daarnaast heeft d.m.v. deskresearch een analyse plaatsgevonden van beschikbare documenten. Dit leidt tot de volgende voorlopige conclusies en bevindingen:

A) Er is sprake van een sterk toegenomen diversiteit.

Dé grafimedia of dé uitgeverijsector bestaat allang niet meer. Er is sprake van een sterk toegenomen diversiteit. De komende jaren zal die eerder toe dan afnemen. Het is een illusie om te veronderstellen dat d.m.v. een sectoraal afgesproken cao, waarin arbeidsvoorwaarden gedetailleerd uitgewerkt worden, de gehele sector op een adequate wijze kan worden bediend. Een relatief groot deel van de sector bestaat uit ondernemingen die gerekend moeten worden tot het midden- en kleinbedrijf (tot 100 personen). Ook tussen grote ondernemingen is sprake van relatief grote verschillen die het productieproces en daarmee de arbeidsverhoudingen kenmerken. Daarnaast kunnen ook verschillende beroepsgroepen worden onderscheiden die vragen om een gedifferentieerd arbeidsvoorwaardenbeleid. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan grafisch personeel, marketing en commerciële medewerkers, vormgevers en creatieve medewerkers en journalisten. Speciale aandacht vraagt de groep freelancers/ZZP-ers.

Traditionele sectorgrenzen vervagen. Traditionele drukkerijen en uitgeverijen begeven zich op het gebied van de zogenaamde ‘nieuwe media’ en er is sprake van de opkomst van nieuwe, veelal kleine, bedrijfjes die zich niet per definitie onderdeel voelen van de sector.

B) Digitalisering leidt tot structurele veranderingen.

De afgelopen jaren hebben technologische ontwikkelingen geleid tot een sterke toename van de productiviteit. De ontwikkelingen op het gebied van de digitalisering leiden tot structurele veranderingen.

De voortschrijdende digitalisering is van grote invloed op het dagelijkse werk van medewerkers. Het vak van grafisch drukker is veranderd. Feitelijk is een drukker meer een proces operator geworden. Kennis van grafische technieken is daarbij nog wel van belang.

Digitalisering binnen uitgeverijen leidt tot de behoefte aan andere competenties van bijvoorbeeld journalisten.

C) Overcapaciteit en economische crisis leidt tot structurele veranderingen.

Binnen de grafische industrie is, in Nederland en op Europees niveau, sprake van een structurele overcapaciteit van 20%. Pogingen om tot een consolidatie te komen zijn niet succesvol gebleken en stuiten vooral op mededingingsbezwaren.

De branche erg gevoelig is voor conjuncturele ontwikkelingen. Als gevolg van de economische crisis staan volumes en prijzen zwaar onder druk. Verwacht wordt dat in 2009 en 2010 een verder verlies van werkgelegenheid zal optreden als gevolg van faillissementen, concentratie van productie en reorganisaties.

Als gevolg van de economische ontwikkelingen vindt binnen de uitgeverijen een versnelde afname plaats van oplages en advertentie inkomsten. Dit, in combinatie met andere genoemde ontwikkelingen leidt tot de noodzaak om nieuwe business- en verdienmodellen te ontwikkelen.

D) Er is behoefte aan differentiatie m.b.t. strategisch personeelsbeleid.

In de grafische industrie is sprake van een relatief forse vergrijzing van het personeelsbestand. Bij een aantrekkende economie worden vooral tekorten verwacht aan medewerkers met een technische achtergrond. De instroom in deze opleidingen is gering.

Zowel door werkgevers als werknemers wordt aandacht gevraagd voor het vraagstuk hoe de inzetbaarheid van de ouder wordende medewerker kan worden gewaarborgd. Daarbij moet worden gezocht naar een aanpak die is afgestemd op de specifieke kenmerken en mogelijkheden binnen de te onderscheiden deelsectoren. Immers binnen het midden- en kleinbedrijf zijn op dit terrein heel andere oplossingen mogelijk en wenselijk dan bijvoorbeeld binnen een krantendrukkerij.

Binnen de uitgeverijen wordt aandacht gevraagd voor het feit dat functies en daarmee samenhangende competenties veranderen. Van nieuwe medewerkers wordt meer flexibiliteit, zowel in termen van de inhoud van de functie als m.b.t. de organisatie van het werk, verwacht. Het belang van commercieel handelen en ondernemerszin neemt toe. Dat vraagt om extra opleiding en training van zittende medewerkers.

Nieuwe medewerkers en ZZP-ers stellen andere eisen aan arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden. Dat vraagt om meer mogelijkheden om tot individuele arrangementen te kunnen komen.

E) Huidige gelaagde structuur cao grafimedia voldoet niet meer.

Het feit dat de cao een gelaagde structuur kent leidt niet tot de conclusie dat in belangrijke mate wordt aangesloten bij de specifieke kenmerken van de te onderscheiden deelsectoren.

De in de sectorbepalingen opgenomen regelingen hebben slechts betrekking op een klein deel van de cao bepalingen. Er wordt weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in overleg met de ondernemingsraad bedrijfseigen afspraken te maken.

Functieomschrijvingen in de cao sluiten niet meer aan bij de feitelijke gang van zaken binnen ondernemingen. Alle partijen vinden dat de cao teveel is dichtgetimmerd en te weinig ruimte biedt voor flexibiliteit en maatwerk op het niveau van de sector, maar ook op het niveau van ondernemingen en individuele werknemers.

Een analyse van de cao's in de uitgeverijbranche is nog niet afgerond.

F) Cao partijen willen vernieuwing van de cao.

Alle cao partijen geven aan dat men prioriteit wil geven aan het proces om tot vernieuwing van de cao te komen. Het gevoel voor urgentie is hoog.

Cao partijen willen medio 2010 kunnen beschikken over een concreet perspectief tot vernieuwing van de huidige cao's. Bij het uitblijven van een dergelijk perspectief bestaat de vrees dat deelsectoren en/of ondernemingen zullen trachten om zich los te maken van bestaande cao's of constructies ontwikkelen waardoor men buiten de werkingssfeer van bestaande cao's kan blijven.

G) Afbakening van het project.

In diverse documenten wordt gesproken over de creatieve industrie. Dit is een brede definitie waartoe ook organisaties in bijvoorbeeld de culturele sector gerekend worden. Het heeft de voorkeur om het project in eerste instantie te richten op de sectoren grafimedia en uitgeverijen.

Het is wenselijk om na te gaan of de NVJ bij het project kan worden betrokken.

Vernieuwing van de cao's moet zodanig vorm worden gegeven dat nieuwe initiatieven als het ware verleid worden om deel te gaan uitmaken van de nieuw tot stand te brengen cao.

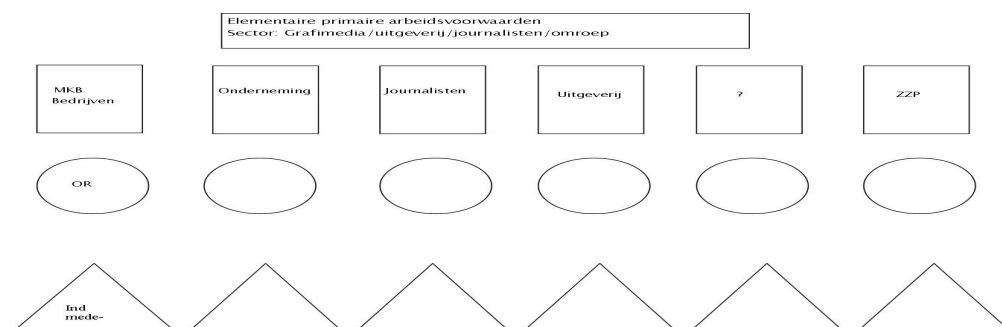
### Eerste gedachte over een mogelijke oplossingsrichting en vervolgtraject

Sleutelwoorden in de nieuw tot stand te brengen cao zijn: flexibiliteit, maatwerk en tegemoet komen aan de diversiteit in de sectoren.

De voorkeur is uitgesproken om te komen tot een raam cao creatieve industrie die veel mogelijkheden biedt om tot maatwerkafspraken te komen die zijn toegeschreven op de specifieke situatie binnen deelsectoren, binnen ondernemingen en op het niveau van de individuele medewerker. Er wordt speciale aandacht gevraagd voor de positie van ZZP-ers.

Dit leidt tot de suggestie om een cao creatieve industrie te ontwikkelen die in de kern bestaat uit een viertal niveaus:

- 1) Raam cao creatieve industrie waarin de meest elementaire arbeidsvoorwaarden zijn opgenomen en afspraken worden gemaakt over collectiviteiten (o.a. pensioen)
- 2) Een reeks van arbeidsvoorwaardenregelingen afgestemd op deelsectoren, ondernemingen of beroepsgroepen.
- 3) Uitgebreide mogelijkheden voor het maken van decentrale afspraken met het vertegenwoordigend overleg.
- 4) Het bieden van mogelijkheden om binnen kaders te komen tot individueel vormgegeven arbeidsvoorwaardenarrangementen.



De cao creatieve industrie wordt zodanig vormgegeven dat andere sectoren en nieuwe initiatieven in de toekomst aan kunnen haken.

### **Vervolg uitvoering project**

Tot en met december 2009 worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- 1) De voorlopige conclusies en de geformuleerde oplossingsrichting zal worden besproken in de besturen van KVGGO en NUV en binnen de vakgroepen van FNV Kiem en CNV Media.
- 2) De NVJ wordt uitgenodigd om in het project te participeren.
- 3) Partijen betrokken bij de cao's Reprografisch bedrijf, Huis aan Huisbladjournalisten en nieuwsbladjournalisten worden benaderd met het verzoek om deel te nemen.
- 4) Er worden nog een aantal interviews afgenomen met vertegenwoordigers van ondernemingen in beide sectoren.
- 5) Rond 1 november is een website ([www.caocreatieveindustrie.nl](http://www.caocreatieveindustrie.nl)) beschikbaar. Belangrijkste doelstelling is informatie verstrekken over de voortgang en belangstellenden uitnodigen om suggesties aan te dragen.
- 6) Vanaf november verschijnt een nieuwsbrief en in periodieken van KVGGO, NUV, FNV Kiem en CNV Media wordt aandacht besteed aan het project.
- 7) Er vindt een verdere verkenning plaats naar de mogelijkheid om in de cao zaken op te nemen m.b.t. ZZP-ers.
- 8) Op 14 december vindt een volgende bijeenkomst plaats van de begeleidingscommissie. Naast het bespreken van de voortgang zal een eerste exercitie plaatsvinden van welke arbeidsvoorwaarden op welk niveau geregeld moeten/kunnen worden in de cao creatieve industrie.

### **Planning afronding project**

KVGGO, NUV, FNV Kiem en CNV Media willen in het voorjaar van 2010 kunnen beschikken over een concreet uitgewerkt voorstel voor een cao creatieve industrie.

Partijen hebben de intentie uitgesproken om in lopende cao onderhandelingen de intenties over de vernieuwing van de cao vast te leggen, de looptijd van cao's op elkaar af te stemmen en te kiezen voor cao's met een korte looptijd waarin relatief weinig nieuwe afspraken worden gemaakt.